

Sygn. akt III CK 275/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrkowski

SSA Aleksandra Marszałek

w sprawie z powództwa Giełdy "V(...)" S.A. w W.

przeciwko M. M., A. W. i M. N. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2005 r., kasacji pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 stycznia 2005 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Pozwani byli członkami zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością R(...). Spółka była dłużnikiem innej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – K(...), będącej w upadłości, na kwotę 35.788, 40 zł plus koszty postępowania w wysokości 7.840,10 zł. - z wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 13 stycznia 1999 r. w sprawie IX GC (...). Wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie egzekucji w celu wyegzekwowania tej wierzytelności. Komornik w sprawie I KM (...) zdołał wyegzekwować tylko kwotę 3.511,64 zł, z czego przekazał wierzycielowi 2.316,61 zł, a poza tym postępowanie

egzekucyjne umorzył postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2001 r. wobec bezskuteczności egzekucji.

W dniu 19 marca 2002 r. wierzyciel zbył przysługującą mu wierzytelność wobec Spółki R.(...) na rzecz powodowej Giełdy „V.(...)” S.A. w W. Nabywca wierzytelności uzyskał na swoją rzecz klauzulę wykonalności, po czym zwrócił się do pozwanych, jako członków zarządu dłużnej Spółki, o zapłatę wierzytelności, a następnie wniósł przeciwko nim pozew w niniejszej sprawie w postępowaniu upominawczym o solidarne zasądzenie kwoty 43. 628,50 zł.

Sąd Okręgowy w S. nakazem zapłaty z dnia 2003 r. uwzględnił roszczenie.

Na skutek sprzeciwu pozwanych od tego orzeczenia Sąd Okręgowy w S. wydał wyrok w dniu 30 czerwca 2004 r., którym zasądził solidarnie od pozwanych kwotę 41.311,89 zł., oddalając powództwo jedynie o kwotę 2.316,61 zł., którą zdołał wyegzekwować od Spółki R.(...) jej pierwotny wierzyciel. Podstawą prawną obciążenia przez Sąd pozwanych był art. 299 k.s.h. Zgodnie z tym przepisem pozwani, jako członkowie zarządu Spółki, ponoszą odpowiedzialność za jej zobowiązania, skoro egzekucja prowadzona przeciwko samej Spółce okazała się bezskuteczna. W ocenie Sądu nie zwalnia ich z tej odpowiedzialności samo zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki. Zgodnie z art. 4 Prawa upadłościowego przedsiębiorca zobowiązany jest złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości nie później niż w ciągu 2 tygodni od zaprzestania płacenia długów. Tymczasem zgłoszony przez pozwanych wniosek o upadłość Spółki został oddalony z uwagi na brak majątku wystarczającego do prowadzenia upadłości. Był więc zdecydowanie spóźniony i świadczył o tym, że pozwani nie wykazali dbałości o interesy zarządzanej Spółki, co uzasadnia ich odpowiedzialność na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.

Apelacja pozwanych od tego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 stycznia 2005 r. Sąd ten podzielił stanowisko prawne Sądu Okręgowego co do odpowiedzialności pozwanych. Jednocześnie uznał, że zgłoszone w piśmie procesowym z dnia 5 stycznia zarzuty kwestionujące skuteczność i ważność umowy z dnia 19 marca 2002 r. przelewu wierzytelności, z przyczyny nienależytej reprezentacji po stronie zbywcy wierzytelności - Spółki „K.(...)”, są spóźnione, gdyż pozwani nie wykazali, stosownie do treści art. 381 k.p.c., że nie mogli tych zarzutów zgłosić wcześniej. Dlatego też Sąd Apelacyjny nie badał ich zasadności, lecz odrzucił a *limie*.

W kasacji od tego wyroku pozwani przede wszystkim kwestionują pogląd Sądu Apelacyjnego, że ich zarzuty co do nieważności umowy przelewu wierzytelności były spóźnione; stąd też powołanie w procesowej podstawie kasacji zarzutów uchybienia art. 233 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 381 w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 385 w zw. z art. 378 k.p.c. W podstawie materialnoprawnej powołali zarzuty naruszenia art. 39 § 1 k.c. w zw. z art. 205 § 1 k.s.h. i § 19 ust. 1 umowy Spółki „K.(...)” oraz art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. i art. 299 k.s.h. Z tych przyczyn wnoszą o uchylenie skarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę przez uwzględnienie apelacji i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z treści art. 381 k.p.c. wynika jednoznacznie, że odmowa przeprowadzenia przez sąd dowodów zgłoszonych dopiero w instancji apelacyjnej jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem sądu. *Ratio legis* tego przepisu polega na dążności do skoncentrowania materiału dowodowego przed sądem pierwszej instancji, co ma przeciwdziałać przewlekaniu spraw. Nie należy jednak zapominać, że w obowiązującym systemie instancyjnym postępowanie prowadzone przez sąd drugiej instancji – pozostając odwoławczym i kontrolnym - zachowuje jednocześnie charakter postępowania rozpoznawczego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CKN 812/98, OSNC 2000, nr 10, poz. 193, z dnia 4 października 2002 r. III CZP 62/02, Biuletyn Sądu Najwyższego 2003, nr 3, s.14, czy z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CKN 392/01, OSNC 2004, nr 10, poz. 161). To zaś oznacza, że także ten sąd powinien, przestrzegając zasady kondratyktoryjności, starać się o wyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 12 września 2000 r., I PKN 28/00, OSNP 2002, nr 7. poz. 161). Prowadzi to do wniosku, że odmowa dopuszczenia dowodów wskazanych dopiero w apelacji powinna być wyjątkiem a nie regułą, zaś decyzja sądu w tej kwestii nie może być dowolna, lecz podjęta po rozważeniu okoliczności konkretnej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2003 r., I PK 415/02, OSNP 2004, nr 16, poz. 276).

Kierując się takim rozumieniem przepisu art. 382 k.p.c., trzeba podzielić zarzut kasacji, iż Sąd Apelacyjny zastosował go w niniejszej sprawie nieprawidłowo. Skarżący trafnie zwraca uwagę, że dokumenty, na które powoływał się w piśmie procesowym z dnia 5 stycznia 2005 r., znajdowały się w aktach sprawy U 425/99, o których dołączenie wnosił już w sprzeciwie do nakazu zapłaty z dnia 22 kwietnia 2003 r., Trudno zatem zakwalifikować je jako zupełną nowość dowodową, zgłoszoną dopiero w postępowaniu

apelacyjnym. We wspomnianym piśmie procesowym pełnomocnik pozwanych eksponował jedynie i uzasadniał zarzut o braku należytej reprezentacji Spółki „K.(...)” w umowie z dnia 19 marca 2002 r., na mocy której dokonano przelewu na rzecz powoda wierzytelności dochodzonej w niniejszej sprawie. Zastrzeżenia te polegają na tym, że Spółkę tę reprezentował jednoosobowo prezes J. Z., podczas gdy zgodnie z § 19 statutu mogła to być tylko reprezentacja łączna wraz z innym członkiem jej zarządu. Ocena trafności tego zarzutu, mającego istotne znaczenie w sprawie, nie wymagała prowadzenia przez Sąd Apelacyjny czasochłonnego postępowania dowodowego, lecz dokonania, na podstawie załączonych dokumentów, prawnej oceny kwestii prawidłowości reprezentacji strony umowy dotyczącej zbycia wierzytelności na rzecz powoda. Uchylenie się od dokonania takiej oceny stanowi w okolicznościach sprawy uchybienie art. 381 i 382 k.p.c., które mogło mieć wpływ na jej rozstrzygnięcie, co uzasadnia uwzględnienie kasacji (art. 393¹³ w zw. z art. 108 § 2 k.p.c.).

W tej sytuacji, skoro nie zostały ustalone i wyjaśnione istotne okoliczności sprawy, ocena zasadności pozostałych zarzutów kasacji jest przedwczesna. Nie uprzedzając zatem ostatecznego wyniku sprawy, warto zasygnalizować, że trzeba podzielić stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z dnia 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00 (OSNC 2003, nr 2, poz. 22), zgodnie z którym, do wymagalności roszczenia z art. 299 k.s.h., skierowanego przeciwko członkom zarządu spółki kapitałowej prawa handlowego, mają zastosowanie ogólne przepisy art. 455 w zw. z art. 481 k.c.

Z podanych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.